

voor kleine

zoo goed dat zij de zij trekken ware wat echten, die alle kleine keliërs na

JK

van Staat-Antwerpen eerden zich ijhandel. de landen echten niets nijverheids-landbouw te bbleken. rken bewees n dank aan woordig zoo

EL

in de Kamer-tertegenwoor-d betreffende

unnen doen? rize toont dat et de boeren. et te laat was te onderhan-

't recht heb-oveel schade en te ver-ers vertegen- n wij zooveel e doen stem-acht hebben; ede voor den vers dit recht

rs op den

ni

le Zondagen de hoogmis, ntehuis, alles at er moet ge-onddigde hij af nren die nog l hadden. Hij na te voldoen ewone zitting r na dien tijd geld niet heb-ontvangers te nnen.

den toestand verre van nog e te moeten rminderen en afslaan.

tenden, want, r ongelukkig e twee rijke enoeg ver-eigen zelven

ndbouwer,

en buiten en riven. Maar in uwe gazet eld wordt van willen leggen

otendeels aan rjne pachters etitie te doen te bekomen. ekend, omdat r elkeen zegt en staat, want oor den boer n zaaien hier bruik. In een r, die zij bij e gewoon jaar ht moeten zij

en niet alleen e belasting te wone boeren. integendeel. ou ze vijf en een opslaan. wanneer een

boer met één paard alle weken, jaar uit jaar in, 12 kilos boter kan verkoopen, is dat wel. Hij zou dan 3 frank in de week van zijne boter meer ontvangen of 150 frank in 't jaar. Zal dat den boer redden? Neen, man! Hij zal een beetje gemakkelijker zijnen pacht kunnen betalen en 't is er al mee. En er wonen niet veel boeren op den buiten die koeien houden. Er zijn er veel meer die er geene hebben. Op onze gemeente zijn 1200 zielen, dat maakt omtrent 325 huisgezinnen. Hewel er zijn maar 106 huishoudens die ééne koe of meer koeien hebben. De 200 andere zullen hunne boter duurder moeten betalen en gij weet hoe moeilijk het nu reeds gaat om alle weken aan een half kilotje te geraken.

Wat de boeren vragen, dat is vermindering van hunnen pacht. Onze gemeente is rond de 25 honderd gemete (1200 hectaren) groot. De Baron alleen verhuurt ruim 13 gemete daarvan, waarvan, pakt 't een door ander, hij 50 frank per gemet trekt, dat is 65 duizend franken, die de boeren hem moeten betalen. Met de helft daarvan zou hij gemakkelijk zijn ui leven kunnen voortzetten. En met de verige helft zouden de boeren beter kunnen even en hun werkvolk beter betalen.

De menschen zeggen hier luidop dat het niet beteren zal, zoolang de rijken alleen meester blijven. Velen zullen dan ook met de toekomstige kiezing tegen de barons en de heeren stemmen en voor de 'mannen stemmen die de socialisten zullen voorstellen.

Wij danken onzen correspondent voor zijne bijdrage. Wij verzoeken hem ons vele zulke artikels te zenden. Hij zal wel ondervinden dat de socialisten nog meer voor den buiten vragen dan hij. Vermindering van pacht is niet voldoende. De landbouwer even als de werkmán moet de algeheele opbrengst van zijnen arbeid genieten.

UIT AARSCHOT

't Is oogst. De boeren van de omstreken gaan alle jaren rond dezen tijd naar de Walen om het graan te pikken, en winnen alzo eenen schoonen stuiver die een groot gat toemaakt in hunnen achterstel van betaling. Dees jaar heeft Mijnheer Brassine, minister van oorlog, er anders over beslist. Hij roept de ongelukkige boeren onder de wapens juist in volen oogst. Er moet immers iets ten voordeele van den landbouw gedaan worden? **Jakke Stoel** van Nieuwrode heeft een zoon onder de wapens, heden avond moeten er twee vertrekken om het nieuw geweer te leeren. De ongelukkige vader heeft een verzoekschrift naar den koning gezonden, om den onder dienst zijnden zoon te laten naar huis komen, zoolang men de twee binnen-geroepen onder dienst houdt. Men heeft hem zelfs niet geantwoord.

En dan de vaders van kinderen die hun huisgezin en zaken moeten verlaten! Men moet immers iets doen om de kleine nering en surtoot den boerenhandel te bevoor-deelen?

Boeren en kleine kooplieden, zult ge dit onthouden?

Opgepast, en in aanstaande keus allen gekozen voor de vrienden van het volk, die de bloedwet willen afschaffen. A.

MENGELWERK VAN DEN « LANDBOUWER »

EENE

DROEVE DORPSGESCHIEDENIS

—)~(o)~(—

Hetgeen wij vertellen gaan is gebeurd in een klein dorp van het Vlaamsche land.

Het is geen verhaal van branden, stelen of moorden; neen, 't is een waar en trouw tafereel genomen uit het leven der boeren.

Buidelijk, in al zijne naaktheid, toont het ons hoe ongelukkig het lot soms is van de landbewoners; hoe onmedoogend, hoe onmenschelijk de rijke kasteelheeren hen maar al te dikwijls behandelen.

Het bewijst ons ook hoe weinig die schatrijke grondbezitters luisteren naar de woorden van Christus.

Heeft deze dan niet gezegd : « Bemin uwen naaste als u eigen zelf? »

Zeker; en daarom juist is het volgende verhaal eene schandvlek voor den edelen grondbezitter, waarvan wij spreken willen.

Sedert bijna 100 jaar bewoonden eenige families een lapje grond, hen voor eene of andere reden — zeker wel voor bewezen diensten — door een rijken heer afgestaan.

De ouders, grootouders en overgrootouders waren er geboren, opgegroeid en gestorven. Allen hadden zij er als lastdieren gezwoegd om aan den grond hun bestaan te onttrekken. Met hun zweet hadden zij hem bemest en vruchtbaar gemaakt. Met oneindige toewijding en zorgen hadden zij hem steeds bebouwd. Al wat in de familie was gebeurd had plaats gehad op dit lapje land. Het was getuige geweest van vreugde, van geluk, even

Ondergang der Boeren

Alle jaren ziet men met het naderen van Kerstdag de notariële bladen in bijzondere uitgaven verschijnen, om de namenlijst der boeren kenbaar te maken, die in de onmogelijkheid waren hunne pacht te betalen.

En telkens ziet men die lijst met snelheid zich uitbreiden. Doch hoe bedroevend dat vooruitzicht ook toeschijne, toch werd van de regering niets aangewend om dien toestand te veranderen. Wat zijn de oorzaken van den achteruitgang onzer Vlaamsche boeren?

Ze hangen af van het goede of slechte weder, van het wel of niet lukken van den oogst. Een slechte winter komt en in weinige dagen is het loof, de winterkost van het rund-vee, totaal vervrozen; beetten, aardappelen enz. ondergaan hetzelfde lot. Rogge, tarwe en gerst, vóór den winter gezaaid zijnde, lijden dat men verplicht is die te herzaaien en een tweeden onkost voor vette te doen. Dat alles heeft voor gevolg dat de boer eerst zijne magere beesten moet verkoopen en groote uitgaven moet doen om zich lijnzaad-meel, pulpe en anderen beestenkost aan te schaffen. Hieruit volgt nu weer dat de boer, weinig meststoffen in zijn bereik hebbende, opnieuw veel moet uitgeven om er te verkrijgen. Als de nieuwe oogst zal aangegroeid zijn, dan voelt hij zich verplicht elders nieuwe beesten aan te koop, die hij ditmaal peper-duur zal betalen.

Ze hangen af van een ziekte, een ongeval die in hunnen stal kan overkomen. Eene ziekte breekt uit : een paard krijgt het snot, de koeien en runders de besmettelijke long-ziekte, de varkens het vuur. De dieren sterven of worden in het slachthuis afgekeurd en bedolven. Ze moeten in 90 gevallen op 100 de grondlasten betalen, alsook die lasten die in latere tijdstippen door de wet op de eigendommen zouden kunnen gelegd worden.

Wat zijn grondlasten? Dat zijn lasten die gelegd worden op den grond en dus wel lasten die op den eigenaar en niet op den boer zouden mogen drukken.

Zij betalen evenals de werklieden van de stad, onrechtstreeks, wel is waar, maar ze betalen alle andere lasten. Bij voorbeeld : Het bier is belast met 14 miljoen frank in het jaar; de wijn, de drank der rijken is slechts belast met 3 miljoen frank; de azijn waarmede de arme zijne saus maakt is belast; doch de oesters, die de rijke menschen alleen eten, zijn niet belast. De beesten en het graan zijn belast, doch de rijkdommen der groot-heeren, die op een jaar niets anders doen dan eenige coupons knippen van hunne obligatiën, die zijn niet belast.

Al deze onrechtvaardigheden moeten en zullen verdwijnen en dat alles zal slechts een einde nemen, als er eene wet bestaat die den landbouwer de schade vergoedt die hij berokkend wordt door de vernietiging van zijnen oogst, 't zij door vorst, hagel of regen; als er eene wet bestaat die den boer de verliezen instaat, die hij lijdt door het sterven van beesten; als er eene wet bestaat die den eigenaar de grondlasten doet betalen; als er eene wet bestaat die de eigendommen der grooten in plaats van de levensmiddelen der kleinen belast. En al die wetten zullen slechts gestemd

als van wanhoop, van smart en misschien ook wel eens van diepe ellende.

Zij die er het laatst woonden, moesten wel dikwijls — 's avonds na den lastigen arbeid, als zij zich voor hunne deur in den schaduw wat uitrustten — denken aan de geschiedenis welke op dit kleine streepje grond plaats had.

De herinneringen uit het verleden waren voor hem soms zoo aangenaam ! Zij dachten bijwijlen aan ou lers of grootouders welke zij zoo lief hadden gehad en die hen ook teer beminden. Zij stelden zich voor hoe zij daar gebouwen werden; als kinderen huppelden en speelden; als jongelingen reeds ijverig werkten maar ook beminden; hoe zij daar trouwden en met eigen handen hunne hut bouwden — diezelfde hut welke zij nu bewoonden. — Zij herinnerden zich nog zoo goed die oudjes met zilveren haren en kromme ruggen die zoo vriendelijk waren voor hen, de kleinen. O, wat was het goed zoo aan alles eens te kunnen denken. En zelfs wanneer de beelden uit het verleden niet zoo liefelijk waren, dan nog was men gelukkig ze zich nog eens voor te stellen.

Is het wonder, dat de menschen welke 't laatst op dien grond, in die hutten woonden, zoo zeer gehecht waren aan hun beetje land en aan hunne huisjes? Buitenlieden die dit leest, gij zult zelf wel weten wat het zeggen wil uw gansche leven te hebben gewoond en gewerkt op denzelfden grond, te meer nog wanneer ouders en grootouders hem u als eenig erfgoed nalieten.

Gij zult dan ook in uzelf wel voelen, buitenlieden hoe diep de bewoners waarvan wij spreken moesten getroffen zijn, toen zij op zekeren dag het bevel kregen binnen een en bepaalden tijd te verhuizen en alles te verlaten wat hun dierbaar was.

Mijnheer de kasteelheer had zijn grond verkocht, en de nieuwe eigenaar wilde verschei-

worden als de boeren personen uit hun midden welen te kiezen, die hun met kennis van zaken in de Kamers zullen vertegenwoordigen, en die er hunne belangen zullen verdedigen en niet zullen doen zooals de heeren die er nu zitten, wien enkel de belangen van hunnen geldkoffer aan 't hart ligt.

GRAANZIEKTE

In Zuid-Frankrijk, in de departementen Haute-Garonne, Tarn, Gers, enz., heeft zich in het graan eene nieuwe ziekte vertoond, die de boeren ernstig ongerust maakt, al kan men ook eerst na den oogst beslissen in hoever zij kwaad heeft gedaan. De groei van het koren komt op, het wordt geel en droog en eindelijk sterft de plant. De ziekte komt in het koren op verschillende tijdstippen van ontwikkeling. Men meent de oorzaak van de ziekte te moeten vinden in eenen parasieten-zwam van de orde der chytridinea.

Deze schimmelplant verdwijnt niet door de koude; na den winter begint zij hare verwoestingen opnieuw.

Het was nog niet opgemerkt, dat deze soort zwammen op gekweekte voedingsgewassen voortkwam. Deze ziekte van het graan, die misschien dit jaar door de zware regens bevorderd is, moet zeer gevaarlijk geacht worden, de zwamplantziekte gaat zeer snel voort en is moeilijk uit te roeien.

NOODLOTTIGE GEVOLGEN

VAN

't Beschermingsstelsel

In een Fransch blad vinden wij een treffend tafereel opgehangen van den ongelukkigen toestand waarin de Fransche nijverheid zich tegenwoordig bevindt, door de schuld der inkomende rechten.

Ten gevolge van den tarievenoorlog hun door Frankrijk verklaard, sluiten de naburige landen ook hunne grenzen voor de Fransche waren. Daardoor vermindert de uitvoer op schrikbarende wijze.

De voortbrengselen stapelen zich te Roubaix en te Tourcoing meer en meer oopen, terwijl in het departement der Aisne twee groote spinncrijlen stilgelegd werden, waardoor duizenden werklieden van bestaansmiddelen beroofd zijn.

In Auvergne wordt eene gansche nijverheid ondermijnd door de inkomende rechten op het graan. Overal moet men duizenden arbeiders wegzenden en 't loon der mee: te anderen nog verminderen. De semoelfabrieken van Clermont-Ferrand hebben 2000 werklieden afgedankt.

De koopvaardij is aan 't verkwijnen; men komt nu nog 30 stoomschepen buiten dienst te stellen.

Eindelijk heeft België aan Frankrijk de cliënteel ontnomen van Bulgarië, voor wat de suikers betreft.

Men ziet dus wat betreurenswaardige gevolgen voor een land het beschermingsstelsel kan teweegbrengen.

dene doodarme boerenfamilien op zijn goed niet laten wonen.

Zij moesten dus maar zien dat zij elders een onderkomen zochten, zij hadden een jaar tijd.

Men begrijpt dat dit bevel als een donderslag binnen viel bij de arme, ontstelde boeren.

Zij klaagden en jammerden en hadden oneindig groot verdriet — voornamelijk de oudjes.

Hoe het nu kwam, dat weten wij niet, echter wanneer het tijdstip daar was dat zij weg moesten zijn van hun grond en uit hunne hutten, woonden zij er nog altijd. Misschien hadden de eenvoudige menschen, niet wetende hoe hardvochtig een edelman soms zijn kan tegenover arme lieden, niet wetende dat de wetten onverbiddelijk zijn voor de zwakken en hulpeloozen, nog gehoopt dat dit bevel niet zou uitgevoerd worden.

Maar ja, zij hadden gerekend zonder den waard, dit wil zeggen zonder mijnheer den baron.

De dag was daar en zij waren niet weg; welnu, hij zou hun eens toonen hoe men handelt met nietswaardige boeren diede geboden van een kasteelheer niet naleven!

Hij deed zeer eenvoudig weg werklieden komen met hamer, breekijzer en houweel. De lezers zullen begrijpen waarom. En als als zij zich goed in de plaats stellen van die uitgedrevene menschen, dan zullen zij ook weten wat er moet omgaan in hun hart en in hun hoofd.

Iedere slag van den hamer in die zwakke wanden der hutten was hun een steek in 't hart. Als zij ze hoorden kraken dan was het alsof men hun eigen lichaam martelde, alsof men hunne eigene leden brak, kraakte of uiteenrukte. En toen op korten tijd — arme hutten zijn niet kloek als paleizen van marmer en arduin — alles instortte en slechts eenen verwarden hoop meer vormde van

En nochtans, buitenlieden, willen onze meesters het hier ook invoeren. Maar neen, gij zult in tijds uwe oogen openen en degenen zenden wandelen die u nog ongelukkiger willen maken dan gij nu reeds zijt. Gij zult mannen uit uwen stand kiezen die oneindig beter zullen weten wat er noodig is om uw lot te verlichten en die dit noodige zullen verdedigen in de Kamers en zullen doen invoeren.

DE LANDBOUWER

Reeds vroeg, nog vóór delieve zon, in roodengloed, Haar zachte stralen weeldrig over d'akker spreidt, Is d'arme boer met kalmen onverdroten moed, Gelaten, vlijtig, reeds volop aan d'arbeid. Het klokje klept, 't is rustig, eenzaam op het veld. Geen mensch langs d'eng omzoomde, gele koren-zee....

Alleen, 'n ijzre vuist die zeis en spade omknelt, 'n Kromme rug, 'n brekend oog, 'n hart vol wee....

Wij komen, makker, wij komen!
Waar is ons woord en open ons hart!
Wij vragen schimmen noch droomen:
Welstand en vree!... geen leven vol smart! ..

De boer — hij slooft en slaaft op 't stukje grond zoo duur,
Waarop soms weeldrig, vaak te schraal z'n koren rijpt;
Maar denkt hij nooit — de slaaf — aan d'over-zware huur
Van 't lapje veld, waarop hem 't zweet van 't voorhoofd zijpt?...
De tijd is slecht, gij klaagt..., vriend lief, aan wie de schuld?
Gij zaait uw' tarwe, teelt uw loof, gij mest uw vee,
En 's middags wordt uw aarden teil met gort gevuld!
Uw' tarwe, uw loof, uw vee is weg! rijken, mannen meel!...

Wij komen, makker, wij komen!
Waar is ons woord en open ons hart!
Wij vragen schimmen noch droomen:
Welstand en vree!... geen leven vol smart!...

Aan wind en storm, aan sneeuw en regen bloot-gesteld,
Gaaf vaak uw geurig loof, uw rijken oogst te niet;
En toch, bij 't ingaan elker maand, is 't altijd geld.
Zoo niet, op straat!... sterf weg in armoede en verdriet!...
Wij komen, vriend, wij komen!... moed, houd nog wat vol!...
Die slechte tijd van weelde hier, en honger daar, moet heen!...
Toch eens betaalt de rijke d'arme beter tol;
Om 't zelfde Recht, zijn Boer, Soldaat en Werkman één!...

Wij komen, makker, wij komen!
Waar is ons woord en open ons hart!
Wij vragen schimmen noch droomen:
Welstand en vree!... geen leven vol smart!..

BOER JAN.

hout en leem en een weinig steenen, dan voelden die menschen zich zoo ongelukkig dat zij van wanhoop zich de haren uit het hoofd rukten.

Hun grond ontnomen, hun hart vernield! Waar zouden zij nu het levensonderhoud moeten gaan zoeken, waar zouden zij, met het weinige, armoedige huisraad dat daar voor de deur onderen gesmeten ligt, een onderkomen vinden, eene beschutting tegen wind en onweer?

Oh! rijke kasteelheer, die zelf zoo goed gevoed en gehuisvest waart, hebt gij u dit dan nooit afgevraagd. Hadt gij dan geen hart om medelijden te voelen met die vier families? Waart gij dan geen mensch om te voelen en te denken dat zij zoo diep ongelukkig moesten zijn die brave, eenvoudige lieden, waaronder hulpelooze grijsaards en kinderen, waaronder ook hulpbehoevende zieken.

Wel wreed was uwe daad en wel onmenschelijk!

Kendet gij dan ook de woorden niet van Christus? Of dreeft gij dan den spot met zijne leer?

Daar staat immers wel in zijn gebod, dat men de hongerigen spijsen moet, de naakten kleederen en woning geven. En juist dat deedt gij niet.

Daar waren drie en twintig menschen — menschen als gij — zonder middelen van bestaan, zonder middelen om zich kleederen en woning aan te schaffen, daar waren kinderen, grijsaards en zieken blootgesteld aan de guurheden van 't weer, want zij moesten in een bosch gaan slapen en dit alles door uwe schuld!

Niet waar, lezers, dit was wel wreed, onmenschelijk en onchristelijk gehandeld van wege dien rijken kasteelheer?

En zij waren wel diep beklagenswaardig, die vier uitgedrevene families!